

adres do korespondencji:
ul. Rogalskiego 12
30-218 Kraków
Tel.: 504 135 329
mdziedzic@asp.krakow.pl

Recenzja pracy doktorskiej Pani mgr Anny Treski-Siwoń związana z postępowaniem o nadanie stopnia doktora

Zleceniodawca recenzji: Rada Dyscypliny ASP w Katowicach, pismo z dnia 25 sierpnia 2020 roku, zlecenie podjęte na podstawie warunków określonych w art.13 ust.1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r., nr.65, poz. 595 z późn. zm.).
Przewód doktorski wszczęto w dniu 11 kwietnia 2017 roku.

Złożona do oceny praca Pani mgr Anny Treski-Siwoń z Wyższej Szkoły Europejskiej im. Józefa Tischnera w Krakowie została wykonana pod opieką promotorską Pana dr hab. Jacka Mrowczyka, profesora Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.
Dokumentacja została bardzo starannie przygotowana i bez zastrzeżeń odpowiada stawianym wymaganiom.

Dokumentacja **rozprawy doktorskiej** składa się z następujących części:

- Książki o tytule **Konteksty**, seria: *Projektant i użytkownik*
- Projektu zeszytów do ćwiczeń z serii: *Projektant i użytkownik*:
 - cz.1 **Potworny projekt**. Opowieść i zadania dla dzieci w wieku 8–11 lat
 - cz.1 **Potworny projekt**. Zadania dla młodszego rodzeństwa
 - cz.2 **Projektowe roboty**. Opowieść i zadania dla dzieci w wieku 11–13 lat
- oraz **Pomocnik**. Zeszyt dla opiekunów

Ponadto, dołączono wykaz osiągnięć organizacyjnych, projektowych i dydaktycznych zawartych w **Portfolio**.

Ocena pracy doktorskiej

Celem pracy jest poprawa stanu edukacji dzieci w zakresie komunikacji wizualnej na poziomie podstawowym.

Przedmiotem oceny jest opracowanie teoretyczne stanowiące podstawę dla sformułowania wniosków, a następnie założeń projektu serii zeszytów do ćwiczeń adresowanych do trzech grup wiekowych dzieci oraz do ich opiekunów.

Podstawa teoretyczna

Podstawą teoretyczną rozprawy doktorskiej Pani mgr Anny Treski-Siwoń, jak już wspomniano, jest jej książka o tytule **Konteksty**, seria: *Projektant i użytkownik*.

Jest to krytyczny przegląd imponującej liczby źródeł w formie publikacji książkowych (68), aktów prawnych (16), artykułów (78), stron internetowych (55), materiałów audiowizualnych (8), który pozwolił Autorce na ocenę stanu edukacji wizualnej na poziomie podstawowym, określanej jako „plastyka” oraz na ogólny przegląd zagadnień dotyczących podjętego problemu projektowego. Odrębną listę stanowią 73 analizowane publikacje edukacyjne z zakresu projektowania przeznaczone dla dzieci w wieku 6–14 lat.

Autorka skupia uwagę na edukacji w Polsce, chociaż jej dociekania odnoszą się również do szerokiej analizy i oceny publikacji edukacyjnych wydawanych głównie w Europie.

Ocena stanu edukacji wizualnej zdaniem Autorki wypada zatrważająco. Doktorantka dowodzi tego na podstawie pogłębionej analizy stanu szkolnictwa, obowiązującej nomenklatury oraz podstaw programowych.

Ponadto podejmuje problemy natury ogólnej związanej odpowiedzialnością za stan kultury wizualnej. Naświetla formy działalności projektantów komunikacji wizualnej w edukowaniu społeczeństwa.

Autorka stawia sobie zasadnicze pytania związane z podjętym zamiarem projektowym:

1/”dlaczego mielibyśmy uczyć komunikacji wizualnej? i 2/ „jak możemy to robić?”

Buduje podstawę do projektu, formułując **wnioski i postulaty**, korzysta w tym również ze swojego doświadczenia jako projektantki oraz pedagoga.

Pozwalam sobie zwrócić uwagę na te z nich, które są najistotniejsze ze względu na cel pracy.

Rozdział *Edukacja wizualna*

Autorka zdaje sobie sprawę z tego, że nie ma prostego i szybkiego sposobu aby dokonać zmiany stanu na lepsze;

Upatruje nadziei na pozytywną zmianę w aktywności środowiska projektantów (designerów) na rzecz postawienia właściwej diagnozy stanu edukacji przy bliskiej współpracy z naukowcami oraz na wypracowanie formy i treści programu nauczania dzieci na poziomie podstawowym w zakresie projektowania komunikacji wizualnej;

Przyjmuje, że podstawowym założeniem edukacji w zakresie komunikacji wizualnej jest wpływanie na podniesienie poziomu świadomości przyszłego **użytkownika**, co pozwoli mu na odczytanie i ocenę zjawisk otaczającego świata, a przypisanie mu roli **projektanta** w realizacji zaproponowanych ćwiczeń z zakresu komunikacji wizualnej wpłynie na skuteczność edukacji;

Stwierdza, że wyedukowanie z zakresu komunikacji wizualnej pomoże nam, jako użytkownikom funkcjonować we współczesnym świecie, np. czytać mapy, schematy, wykresy, odczytywać symbolikę wpisaną w naszą kulturę, określać ważność informacji, jak również mieć świadomość manipulacji w podawaniu danych;

Zwraca uwagę na to, że „edukacja w zakresie komunikacji wizualnej nie jest obecnie przedmiotem zainteresowania żadnego „szkolnego” przedmiotu i ogranicza się do edukacji projektantów, głównie na etapie szkolnictwa wyższego;

Upatruje poprawy stanu edukacji w zakresie komunikacji wizualnej w systemowej zmianie programów kształcenia nauczycieli „plastyki” przygotowanych do prowadzenia zajęć na poziomie podstawowym;

Postuluje zmiany przestrzeni edukacyjnej na poziomie podstawowym, rozszerzając ją na: domową/rodzinną, szkolną, pozaszkolną, mimowolną;

Zakłada, że proponowane rozwiązanie będzie zgodne z Podstawą programową z 2017 roku;

Postuluje łączenie zadań z opowiadaniem uznając, że takie ujęcie pozwoliłoby na budowanie treści wykraczających poza dotychczasowe schematyczne podejście w kształceniu podstawowym;

Odnosi się do doświadczeń pedagogicznych Heleny Michalskiej z lat 1900–1903 – prezentując jej konspekt ze szczegółowym opisem lekcji. Jest to właściwie przykład współczesnego scenariusza projektowego, gdzie określone zostały takie elementy jak: osoby, miejsce akcji, cel działania. Jest to również doskonały przykład zintegrowanego nauczania geometrii, arytmetyki, techniki, konstrukcji, przyrody, literatury, ćwiczeń fizycznych, orientacji przestrzennej;

Zauważa, że formy edukacji zachodzą na siebie w związku rozwojem technologii, a zwłaszcza poprzez Internet i na tym tle następuje samodzielne zdobywanie kompetencji przez uczniów. Przewiduje, że ta forma edukacji będzie się doskonalić, również w związku z ostatnim doświadczeniem pandemii, w związku z tym zgłasza **postulat** kształcenia umiejętności krytycznego myślenia w celu weryfikacji źródeł informacji nie tylko tekstowych ale również z zakresu komunikacji wizualnej.

Rozdział **Odpowiedzialność Projektowania**, zawiera szereg postulatów Autorki odnoszących się w ogóle do kształcenia projektantów, czyli wychodzi poza postawiony cel – edukacji na

poziomie podstawowym dzieci. Jednak naświetlenie tu podjętych problemów pozwala spojrzeć na edukację w szerszym, systemowym ujęciu.

Autorka **podkreśla** znaczenie metodyki projektowania w kształceniu projektantów, w którym przygotowanie do badań i interpretacji ich wyników byłoby niezbędnym elementem procesu projektowania;

Kieruje uwagę na związki projektowania z nauką oraz na konieczność stosowania metod naukowych, przytaczając przykład szkoły projektowania w ULM. Krytycznie odnosi się do programów kształcenia w uczelniach Polskich, które zaniedbują naukowe podejście w kształceniu projektantów. Tu pozwolę sobie nie zgodzić się z Autorką, przypominając krakowski Wydział Form Przemysłowych, gdzie od początku lat 60. XX wieku rozwijane były metody naukowe, m.in. w zakresie projektowania komunikacji wizualnej.

Postuluje kształcić **projektantów**, nie tylko wpływając na doskonalenie ich umiejętności praktycznych, ale zwracając uwagę na zbudowanie postawy opartej na wartościach oraz na wiedzy o społecznych skutkach podejmowanych działań w zakresie projektowania;

Wnioskuje, aby już w podstawowej edukacji wizualnej uwzględniać takie podejście;

Zwraca uwagę na pułapki języka wizualnego m.in. w stosowaniu koloru, który jest głęboko zakorzeniony w kodach kulturowych;

Zwraca uwagę na miejsce ekspozycji komunikatów wizualnych, czyli kontekst, który w znaczący sposób wpływa na odbiór komunikatu;

Uznaje rozpoznanie odbiorcy projektowanych komunikatów wizualnych za jeden z najważniejszych kroków w projektowaniu;

Podkreśla znaczenie dobrze zaprojektowanego języka komunikacji wizualnej jako warunku spójnej reakcji na sytuacje kryzysowe, zwłaszcza w działaniach o charakterze humanitarnym; z tym zagadnieniem wiąże ważne zagadnienie **definiowania** pojęć w zakresie komunikacji wizualnej.

Rozdział **Publikacje edukacyjne z zakresu projektowania przeznaczone dla dzieci w wieku 6–14 lat**. Analizowane publikacje stanowią dla Autorki szczególnie ważne odniesienie do jej projektu.

Analizuje je pod względem: treści, wieku i płci dziecka, zadań-ćwiczeń, listy poleceń, formy oraz kompetencji, które dziecko ma uzyskać. Wiele z analizowanych przykładów traktuje zagadnienia wzornictwa i grafiki użytkowej komplementarnie;

Ocenia (lokalizuje) wybrane publikacje, zeszyty do ćwiczeń, książki aktywizujące, stosując zaprojektowany przez siebie **wykres przestrzeni projektu**.

Wykres określa przestrzeń, w której mieści się każdy projekt. Autorka **definiuje** cztery tony komunikacji. Na osi pionowej oznaczone są **tony** komunikacji **elitarne** (górze) – **egalitarne** (dół), a na osi poziomej **estetyczne** (strona lewa) – **użyteczne** (strona prawa).

Określenie „lokalizuje” w przestrzeni wykresu analizowane przykłady publikacji wydaje się odpowiednim stwierdzeniem. Jest to intuicyjny sposób przypisania przedmiotu analizy do określonego tonu (bliżej egalitarnych, bliżej użyteczności, pomiędzy itp.). Brak wyraźnych kryteriów pozwala jedynie orientacyjnie, subiektywnie zlokalizować przedmiot oceny.

Książka o tytule **Konteksty**, seria: **Projektant i użytkownik** stała się dla Autorki przede wszystkim cenną podstawą dla sformułowania listy **zagadnień** programu dydaktycznego zawartego w projekcie zeszytów do ćwiczeń serii: **Projektant i użytkownik**.

To interesująca lektura, zawierająca bogaty zbiór źródeł dla zainteresowanych problematyką projektowania komunikacji wizualnej.

Zbiór postulatów i wniosków wyłonionych na podstawie tej lektury jest ograniczony do tych, które wydawały się być szczególnie ważne dla opracowania projektu. Niektóre z nich, podkreślane przez Autorkę jako ważne, a nie podjęte w projekcie, pozwolę sobie wykazać w ocenie projektu.

Projekt

Zaproponowane rozwiązanie to projekt zeszytów do ćwiczeń z serii: *Projektant i użytkownik*
cz.1 **Potworny projekt**. Opowieść i zadania dla dzieci w wieku 8–11 lat
cz.1 **Potworny projekt**. Zadania dla młodszego rodzeństwa
cz.2 **Projektowe roboty**. Opowieść i zadania dla dzieci w wieku 11–13 lat
oraz **Pomocnik**. Zeszyt dla opiekunów

Program dydaktyczny zawarty w zeszytach opiera się na 19 zagadnieniach z zakresu komunikacji wizualnej.

19 zagadnieniom odpowiadają tematy 19-stu zadań-ćwiczeń zawartych w zeszytach dla cz.1 i cz.2.

Zeszyt cz.1 i cz.2 otwiera opowiadanie. Opowiadanie jest podstawą do dyspozycji zawartych w kolejnych 19-stu zadaniach-ćwiczeniach.

Dzięki poszerzeniu formuły zeszytów o **opowieści** z wieloma bohaterami: dziećmi (bliźniacy Ola i Mati), dorosłymi (ciotka Teresa), postaciami fantastycznym (Zuz, Sfinks), robotami (i0 10, Robotka Betka) można opracować zadania-ćwiczenia pozwalające osiągnąć dziecku określone kompetencje jak: spostrzegawczość, uwaga, analiza, logiczne myślenie, łączenie wiedzy z różnych dziedzin, umiejętność pracy w zespole, empatia oraz otwartość.

Opowiadanie jest jedną z metod wspomagających projektowanie, często poprzedza konstruowanie scenariuszy projektowych tak pomocnych w formułowaniu i ujawnianiu istotnych założeń projektowych. Uznaję ten zabieg z zakresu **metodyki projektowania** za niezwykle cenny w tym opracowaniu. Jest to czynnik motywujący, pobudzający wyobraźnię i pozwalający na twórcze wykonywanie ćwiczeń.

Nie jest jasne położenie w *serii* zeszytu dla najmłodszych, który jest pozbawiony opowiadania. Zeszyt ten zawiera 18 ćwiczeń. Wnoszę, że opowiadanie z cz.1 zeszytu przeznaczonego dla dzieci w wieku 8–11 lat jest przeznaczone również dla młodszego rodzeństwa, tym bardziej, że w ćwiczeniach pojawiają się postacie z opowiadania cz. 1.

Stopień trudności zadań pozostaje w związku treścią opowiadania. W opowiadaniach cz.1 dla młodszych dzieci pojawia się element baśni, natomiast w cz.2 dla starszych dzieci treść ukierunkowana jest na fantastykę naukową. Takie ukierunkowanie treści będzie sprzyjać pobudzeniu zainteresowania dzieci.

Zakres zagadnień w ćwiczeniach został dostosowany do grup wiekowych.

Zestaw edukacyjny jest przeznaczony dla dzieci: klas I szkoły podstawowej, oraz dla klas od VI wzwyż, które mają średnie umiejętności w zakresie czytania, liczenia, plastyki, sprawności manualnej i wiedzy o świecie (przyroda, geografia, społeczeństwo, kultura), a także w pracy w zespole.

Rozkład treści i trudności ćwiczeń zaplanowano (w zależności od klasy) na podstawie analizy podstaw programowych (2017) z zakresu: techniki, informatyki, matematyki, przyrody, geografii i biologii. Jest to przykład zintegrowanego nauczania, podkreślany w podstawie teoretycznej opracowania jako pożądany w procesie edukacyjnym.

W zadaniach podejmowane są m.in. takie zagadnienia jak: twórcze eksperymenty na bazie liter, rozpoznawanie krojów pism, tworzenie infografik w połączeniu z liczeniem i logicznym myśleniem, zadania typu labirynt. Uczą one logiki, spostrzegawczości, kompozycji, niekonwencjonalnego myślenia.

Na komplet zestawu edukacyjnego składa się jeszcze jeden zeszyt – **Pomocnik** dla opiekuna przeznaczony dla obu części zadań-ćwiczeń. W zeszycie tym zawarty jest instruktaż przeprowadzenia kolejnych ćwiczeń po opieką opiekuna (rodzica, nauczyciela, instruktora placówki kultury).

Podmiotem edukacji jest Dziecko-Uczeń, natomiast Rodzic/Opiekun – przyjmuje funkcję „suflera” świadomego swej roli w procesie edukacyjnym, który pozostawia dziecku swobodę wyboru, równocześnie czuwając nad procesem nauki.

Każde zadanie-ćwiczenie określone jest przez następujące elementy pozwalające opiekunowi zorganizować zajęcia: *Przybory* (potrzebne narzędzia i materiały), *opis* (jakie kompetencje kształci zadanie, ew. ich korelacja z programem szkoły), *pytania pomocnicze i wątki dyskusji*, *praca grupowa* (propozycje zadań dodatkowych), *zadania dodatkowe do pracy z jednym dzieckiem* oraz odpowiedź na pytanie *do czego to potrzebne?*.

Kryteria, którymi ma posługiwać się dziecko (i, jak rozumiem, również opiekun) w ocenie rozwiązań to: użyteczne, funkcjonalne, czytelne, widoczne, poręczne, niewykluczające. Z punktu widzenia metodyki jest to bardzo ważny moment edukacji, umożliwiający wspólne wyjaśnienia, argumentację podejmowanych działań.

Pomocnik, to bardzo dobre rozwiązanie pozwalające opiekunowi na programowanie zajęć oraz kontrolę przebiegu procesu edukacji, które będzie przydatne zwłaszcza w placówkach pozaszkolnych.

Treści zeszytów zaprojektowanej serii będą mogły funkcjonować w kręgu kultury europejskiej, jednak w tym rozwiązaniu ograniczeniem jest dostosowanie ich do polskiej podstawy programowej nauczania.

Tu zachodzi pytanie o wymiar uniwersalny projektu uwzględniający, m.in. dzieci imigrantów coraz częściej uczęszczających do polskich szkół, jest to oczywiście jeden z aspektów podejścia FOR ALL, które staje się normą we współczesnym projektowaniu.

Rozwinięcie projektu w przyszłości mogłoby objąć problemy dzieci niepełnosprawnych, np. niedowidzących, niedosłyszących co wymagałoby odrębnego podejścia, dedykowanych metod, narzędzi, materiałów edukacyjnych dostosowanych do ich możliwości percepcyjnych. Innym zagadnieniem do podjęcia, to zaakcentowanie problemów osób niepełnosprawnych, starszych w treści opowiadań co może stać się ciekawym pretekstem dla budowania empatii i inwencji w rozwiązywaniu zadań.

Przewidziana została możliwość edukacji w następujących przestrzeniach: domowej/rodzinnej, szkolnej, pozaszkolnej, mimowolnej;

Wskazywane są trzy pierwsze z uwagi na Rodzinę jako miejsce, w którym kształtują się najtrwalsze i najwcześniejsze doświadczenia z dzieciństwa określane jako *habitus pierwotny*. Jednak darmowa edukacja **pozaszkolna** ma stanowić główne zastosowanie w zeszytach z serii **Projektant i użytkownik**, ze względu na charakter bardziej egalitarny.

Pomocnik może pomagać w tworzeniu przez opiekunów świetlic konspektów zajęć.

Proponowana forma – zeszyty do ćwiczeń – przy niskim budżecie mogą być łatwo powielone, jako czarno-białe strony formatu A4. Również potrzebne do zajęć proste dostępne narzędzia jak: ołówek, pisak, nożyczki, klej, stare gazety będą ułatwiały realizację celu.

Nadrzędnym cennym celem była egalitarność rozwiązania, umożliwienie **szerokiej dostępności** zaprojektowanych zeszytów edukacyjnych. Jest to aspekt, który Autorka wielokrotnie podkreśla, odczytuję go jako, dążenie do powszechności edukowania w zakresie komunikacji wizualnej, która ma wpłynąć na poniesienie poziomu świadomości społecznej, a co za tym idzie, wymagań w zakresie kultury wizualnej otoczenia.

Z tego przekonania wynika forma opracowania, założenie dostępności w Internecie, co przekłada się na takie cechy rozwiązania projektowego jak:

- format, charakter ilustracji i typografii;
- dostosowanie do druku na drukarkach laserowych i atramentowych formatu A4;
- zaproponowane strony z zadaniami zostały tak zaprojektowane, aby marginesy pozwoliły na wydruki 1:1 bez obcięć;
- wydruk w czerni i bieli;
- proponowany layout stron z zadaniami pozwalający na wydruk pojedynczych stron jak i całości szytej publikacji;
- proponowana siatka 9 × 9;

- numeracja: ten sam numer odpowiada: zagadnieniom (treści zadań-ćwiczeń), zadaniom-ćwiczeniom oraz opowiadaniom;
- zastosowanie funkcjonalnych odmian krojów pisma Comenia, przeznaczonych na potrzeby publikacji edukacyjnych – zarówno dla dzieci młodszych, młodzieży i starszych;
- ilustracje zadań, odręczne, uproszczone, stylistyka związana z treścią kształcenia – Autorka dostosowuje również projekty stron odpowiednio do wieku dzieci, np. grafika wektorowa, mapy, wykresy.

Ciekawym zabiegiem projektowym są „zadania” na marginesie tekstu spełniające rolę ćwiczenia rysunku, np. przez wędrowanie po obrysach obiektów czy mini labiryntów. Również trafną propozycją są ilustracje określające dyspozycje zawarte w zadaniach, mają charakter niezobowiązujący, uproszczony, co ma na celu ośmielenie dzieci do posługiwania się rysunkiem w rozwiązywaniu zadań.

Autorka przeprowadziła **testy** proponowanego rozwiązania. Dokładna liczba uczestników testów nie jest wyraźnie podana, domyślam się, że było to ok. 6 osób, jeżeli liczyć po zacytowanych ilustracjach wykonanych ćwiczeń. Niemniej przeprowadzone testy z opiekunami i dziećmi w różnym wieku dały Autorce podstawę do wprowadzenia zmian w treści i formie proponowanych zeszytów-ćwiczeń. Przeprowadzone testy miały charakter pilotażowy. Zastanawia stwierdzenie Autorki umieszczone na początkowej stronie książki *Konteksty*, seria: **Projektant i użytkownik**, również w zeszytach, cyt.: *Testowane na dzieciach. Żadne dziecko nie ucierpiało w wyniku testów*. Brzmi ono mało wiarygodnie! To stwierdzenie wymagałoby odniesienia do rzeczowego raportu z przeprowadzonych testów, który zwykle uwiarygodnia przeprowadzone badania jako podstawę naukowego opracowania.

Podsumowanie

Za celowe uznaję powody podjęcia projektu edukacyjnego w zakresie komunikacji wizualnej;

Zgadzam się z Autorką, że zaprojektowana „seria *Projektant i użytkownik* ma być pomocą, choć nie może zastąpić podręcznika do edukacji wizualnej, jest jedynie zachętą do eksploracji tego obszaru i nie wyczerpuje wszystkich zagadnień”;

Zaproponowany **sposób** realizacji programu dydaktycznego z punktu widzenia metodyki projektowania jest poprawny;

Przypisanie dziecku-uczniowi roli **projektanta** w realizacji ćwiczeń z zakresu komunikacji wizualnej wpłynie niewątpliwie na skuteczność edukacji oraz na podniesienie poziomu świadomości przyszłego **użytkownika**;

Związywanie podstawy programowej z treścią serii zeszytów jest zabiegiem korzystnym integrującym wiedzę i umiejętności dziecka;

Poszerzenie formuły zeszytów o **opowieści** uznaję za niezwykle cenny w tym opracowaniu. Jest to czynnik motywujący, pobudzający wyobraźnię i pozwalający na twórcze wykonywanie ćwiczeń. Jako metoda wspomagająca projektowanie jest często stosowana w edukacji projektantów;

Związywanie fabuły opowiadania z zadaniem-ćwiczeniem w ramach zagadnienia uznaję za celowe i podnoszące skuteczność działania;

Na uwagę zasługuje propozycja **Pomocnika**, zeszytu, w którym zawarty jest instruktaż przeprowadzenia kolejnych ćwiczeń po opieką opiekuna (rodzica, nauczyciela, instruktora placówki kultury). Ten rodzaj pomocy może przyczynić się do nawiązania relacji pomiędzy opiekunem a dzieckiem lub grupą dzieci, co sprzyjać będzie wymianie myśli oraz współdziałaniu w grupie;

Pewien niedosyt budzi z punktu widzenia metodyki brak dostatecznej uwagi poświęconej **definiowaniu pojęć**, czyli wprowadzeniu dziecka w język z zakresu komunikacji wizualnej przy realizacji zadań. Jeżeli używamy określeń takich jak: typografia, logo, inicjał, znak, ikona, font, krój pisma, infografika, krój pisma, mapa, plan itd., warto podjąć rozmowę na ten temat. Sądzę, że **Pomocnik** mógłby zawierać podstawowy **słownik** odnoszący się do nomenklatury zawartej w treści opowiadań czy dyspozycji. Pozwalałby opiekunowi podejmować rozmowę nt. znaczeń, które są kluczowe dla właściwego zrozumienia celu działania;

Autorka podnosi kwestię **kodów kulturowych** jako niezwykle ważnych we współczesnym projektowaniu, zagadnienie to nie znajduje jednak odpowiedniego zaakcentowania w treści ćwiczeń. Ta kwestia wydaje się o tyle ważna, że w naszym społeczeństwie funkcjonują inne nacje, chociażby na wskutek migracji, a zatem dotyczy to również dzieci w wieku szkolnym;

Zaprojektowane zeszyty edukacyjne spełniają cel **szerokiej dostępności**. Jest to aspekt, który Autorka wielokrotnie podkreśla. Odczytuję to jako dążenie do powszechności edukowania w zakresie komunikacji wizualnej, która ma wpłynąć na poniesienie poziomu świadomości społecznej, a co za tym idzie – wymagań w zakresie kultury wizualnej otoczenia. Z tego przekonania wynika forma opracowania i założenie dostępności w Internecie;

Podsumowując, uznaję przedstawiony projekt, pomimo kilku uwag, za ważny dla podniesienia poziomu edukacji dzieci na poziomie podstawowym. Wnioski z przeprowadzonej analizy publikacji edukacyjnych znalazły, w oryginalnym ujęciu, zastosowanie w proponowanym przez Autorkę rozwiązaniu serii **Projektant i użytkownik**. Wdrożenie projektu może wydatnie wpłynąć na poziom świadomości i wymagań społecznych w stosunku do jakości otoczenia wizualnego. Edukacja w proponowanym przez Autorkę zakresie może przyczynić się również do podniesienia poziomu kształcenia projektantów komunikacji wizualnej na poziomie studiów wyższych.

Istotnym uzupełnieniem złożonej dokumentacji jest **Portfolio** zawierające informacje dotyczące osiągnięć Kandydatki w zakresie projektowania, dydaktyki oraz działalności naukowo-organizacyjnej.

Realizacje z zakresu projektowania komunikacji wizualnej obejmują okres od 2008–2017. Jest to 14 opracowań kompleksowej identyfikacji wizualnej w postaci ilustracji projektu oraz opisu zadania i rozwiązania. Dotyczą wypracowania marki różnych firm poprzez spójne opracowanie identyfikacji wizualnej. Inne dotyczą identyfikacji wizualnej imprez kulturalnych, projektów grafiki okładek, opakowań, ilustracji, nadruków na odzież dziecięcą, materiałów promocyjnych oraz kompleksowej identyfikacji wizualnej budynków użyteczności publicznej. Zakres opracowań, ich różnorodność i poziom realizacji wskazują na profesjonalne przygotowanie zawodowe Kandydatki.

Brakuje jednak w zaprezentowanym zbiorze jednoznacznej informacji, które z przedstawionych prac były prowadzone w zespole, a które indywidualnie, tym bardziej, że jak wynika z wykazu Autorka współpracowała w okresie realizacji niektórych projektów z firmami projektowymi, które zwykle opierają swoją działalność na zespołach.

Dorobek dydaktyczny reprezentuje 7 prac studenckich. Prace dotyczą projektu infografik, projekty nie są kompletnie opisane, brak podstawowych informacji, kto jest autorem, na którym

roku studiów projekt został zrealizowany. Przyjęcie podobnego sposobu opisu jak przy opisie własnych projektów z pewnością dałoby szerszy wgląd w metodykę, jaką Kandydatka stosuje w dydaktyce, określając dyspozycje (opis zadania), ocenę rozwiązania (opis rozwiązania). Na uwagę zasługuje podejmowana w dydaktyce problematyka prospołeczna, która była komentowana przez Kandydatkę w książce *Konteksty*, w rozdz. *Odpowiedzialność projektowania*. Dorobek dydaktyczny uzupełniają dwa projekty prac licencjackich.

Praca organizacyjna i popularyzatorska

Kandydatka posiada spore doświadczenie w zakresie opracowywania programów kształcenia w szkolnictwie artystycznym. Jest to udokumentowane w wykazie pełnionych funkcji WSE im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie, gdzie m.in. była opiekunem merytorycznym studiów podyplomowych *Grafika reklamowa*, pełniła funkcję eksperta ds. kierunku *Grafika reklamowa i multimedialna*, a w latach 2017–2020 była prodziekanem tegoż kierunku.

Brała czynny udział w wielu konferencjach wygłaszając referaty, ale również jako ich organizatorka w WSE. Organizowała również wydarzenia związane z projektowaniem takie jak wystawy i warsztaty. Wszystkie te fakty świadczą o Jej zaangażowaniu na rzecz rozwoju dziedziny, którą reprezentuje jako czynna projektantka, pedagog i organizator.

Konkluzja

Całość przygotowanej dokumentacji daje obraz Kandydatki przygotowanej do prowadzenia pracy naukowej w zakresie projektowania komunikacji wizualnej.

Reasumując stwierdzam, że przedstawiona do oceny dokumentacja pracy doktorskiej Pani mgr Teresy Treski-Siwoń, przygotowanej pod opieką promotora Pana dr hab. Jacka Mrowczyka, prof. ASP w Katowicach, stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki w dziedzinie: sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne (gdyż w tej dyscyplinie przewód został wszczęty) oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej.

Praca doktorska Kandydatki uzasadnia nadanie Jej nadanie stopnia **doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.**

prof. dr hab. Maria Dziedzic

